

(א) פסחים דף יג: [מנחת עט: קב: כריכות כד: מנחה כג:]. (ב) מנחת דף קא: [טוספתא דעוקין פי"ג, א] (ג) פס"א: הימר שמיטתו, (ד) [ויקרא י"א, פ] [מנחת פא"ג: (א) וי"ה שמיטה], (ו) [ד"ה דמנח, פ] גי' כ"י שפיר נפלא.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה והלא ויקרא ובי' טוב נקדש מ"ט דכין דכל כמה וכו' משמע דלמאן דלמיר: (ב) בא"ד דאע"ג דלמיר אחריני:

מוסף רש"י

כל העומד לזרוק, שאינו מחוסר אלא ויקרא, כדורק דמי, לחול עליו כל שס פסולי קדשי קדשים, אבל לאשחריו לא משתמי עד זריק (פסחים י"ג:). לן לפני ויקרא, לא היתה לו שעת הכשר (מנחות קא:).

בעלי מומין. שמיטתו הימרה) בחוק: ספי. לשון מריח בקנקן כמו מהי ליה אקנקיה (גי' ד' כג.). כלומר דייק לה רבי אלעזר ופריך לרצין אליבא דרבי יוחנן וכו' שמיטתו מתרת והלא ויקרא מתרת ובעטת טביחה שמיטה שאינה ראויה היא: אישמיטתיה. לרבי אלעזר הא דלרי' שמעון כל העומד כו': וכל העומד לפדות כו'. ובעלי מומין כפדוים דמו הואיל וסופן לך. ובעלי מומין מעיקרן עסקין דאי בשקדס הקדישן את מומן מו לא חזו לפדיון משנשטו דשמיטתו ליה לרבי שמעון זן לקיש אליבא דר' שמעון בשמעתא דתרייתא דמסקת תמורה (ד' ל:). קדשי מוצה בכלל העמדה והערכה ומשנשטתה אינה יכולה לעמוד אבל בעל מוס מעיקרו מודה: י' נוסר שמעון כו'. לרבי שמעון איסורי הנאה אין מטמאין טומאת אוכלין דדריש מכל האוכל אשר יאכלו) אוכל שאינה יכול להאכילו לאחריים או לנכרי או לישאל קרוי אוכל כפרק קמח דכזורות (ד' ט:). ואם היתה לה שעת הימר הנאה משנשטתה ירדה עליו דין קבלת טומאה ואפילו נאסר לאחר כן מקבלת טומאה: לן לפני ויקרא. קדשים הנפסלין להיות נוסר זבילה אחת כגון מודה וקדשי קדשים כולן אם לא נזרק דמן ולא ימיר באכילה אין מטמא טומאת אוכלין: וקיימא לן.

וריש לקיש אמר בשוחט בעלי מומין בחוץ תהי בה רבי אלעזר לר' יוחנן שחיטה מותרת והלא ויקרא מותרת לריש לקיש שחיטה מותרת והלא פרייה מתרת אישמיטתיה הא דרבי שמעון כל העומד לזרוק בורוק דמי וכל העומד לפדות כפדוי דמי כל העומד לזרוק בורוק דמי דתניא ר' רבי שמעון אומר יש נותר שהוא מטמא טומאת אוכלין ויש נותר שאינו מטמא טומאת אוכלין כיצד לן לפני ויקרא אינו מטמא טומאת אוכלין לאחר ויקרא מטמא טומאת אוכלין וקיימא לן מאי לפני ויקרא קודם שנראה לזריקה לאחר ויקרא לן מאי היא דלא הויא שהות ביום למזריקה דשחיטה סמוך לשקיעת החמה ואינו מטמא טומאת אוכלין לאחר שנראה לזריקה לן דהויא שהות ביום למזריקה מטמא טומאת אוכלין אלמא כל העומד לזרוק בורוק דמי (כל העומד לפדות כפדוי דמי דתניא רבי שמעון אומר פרה

כפרק המנחות והנפסלים) דהאי לפני ויקרא קודם שנראה לזריקה קאמר ללא הוה ליה שהות זיוס דלאו עומד לזרוק זיוס הוה לזבילא לזריקה דמי כדאמר בפרק המנחות והנפסלים (מנחות דף קא: וס) בשלמא פרה עומדת לפדותה פירוש דאם מלא נאה ממנה מלוא לפדותה אלא הני מנחות אין מלוא לפדותן וזכריותם צפ' אשם תלו (ד' כד:). אמר בהדיא אימור דלמר רבי שמעון צמדי דעומד לזרוק והכי אימא היגרסא כפרסין אלא אמר רבא ה"ק רב המנוח אין מלקות אותו ואת זנו נוהג בקדשים (ו) דכיון דכל כמה דלא נזרק דם לא משתרי בשר בעידנא דקא שחיט הוה התרחת ספק ולא שמייה התרחה ולא לקי משמע למאן דלמר שמה התרחה לקי אם כן שמיטה ראויה היא היכא דזרק לבסוף ובקונטרס פי' התם דגרס אין מלקות אותו ואת זנו בקדשים ולא יותר ולא משום דהוה התרחת ספק אלא משום דמחוסר זמן הוה דשמיטה שאינה ראויה היא וקשה לר"י אי שחיט מחוסר זמן ואסור לשוחטו משום אותו ואת זנו אם כן הוה לוקה משום לא משחטו כיון דלמר רחמנא אותו ואת זנו נוהג בקדשים וכו' אלא בשמיטה שאין ראויה בעל כרחך גזירת הכתוב כן היא שהיא כשמיטה הראויה להתחייב עליה מידי דהוה אשחוטו חוץ (ו) ואע"ג דלמירי אחרינא חשיב שמיטה שאינה ראויה לענין שחוטו חוץ מיהא מחייב כיון שאין האיסור מחמת דבר אחר הי"ג באותו ואת זנו וא"ת ואמאי לר' כפרק בתרא דזבחים (דף ק"ג:). למעוטי רובע ורובע דלא מחייב משום שחוטו חוץ מדכתיב ואל פתח אהל כו' מיפוק ליה דשמיטה שאין ראויה היא מחמת איסור אחר ודוחק לומר דלרצין אילתרין קרא ולא לרבי שמעון ויש שהיו רוצים לתר' דאע"ג דבעלמא ילפינן מוטבות טבא והבן בשחוטו חוץ גופיה סברא הוה דילפינן מגופייהו ואין נראה לר"י דאם כן שוחט טריפת חולין בעורה אמאי מתיר רבי שמעון כהנהו כפ"ד דקדושין (דף נ"ה. וס) ובכשרו הדם (חולין דף פ"ה: וס) משום דהוה שמיטה שאינה ראויה לילף מגופיהו דלעולם שמיטת חולין בעורה שמיטה שאין ראויה היא דקסבר רבי שמעון חולין שנשחטו בעורה דאורייתא אלא משום דאפילו הכי בעינן שלא יהא זבא פסול אחר: והל"ל פרייה בחרת. תימה מה פריך דלמא כשנפדית איירי שהרי יכול לפדות אחר שמיטה לפי הקונטרס דאיירי בעל מוס מעיקרו וכיון דלכסוף נפדה הוה שמיטה ראויה כדמוכח בחולין (דף פ: וס) ומיהו לפרי"ת דמיירי בהקדשו קודם למומו אע"ג דבעטת פירכוס היה יכול לפדות סתמא דמילתא דגנב אין נודע לו שהוא דקדשים עד אחר זמן שכבר אין מפרנס אבל לפירוש הקונטרס קשה מיהו לפירושו נמי מלי למימר דקמא גביה שמיטה וכל מעשיה בסתר ומיד אחר השמיטה רגיזין לאוכלה וסתמא דמילתא לא נודע לו שהיא דקדש עד שנאכלה דהו לא מיפרכא: כל העומד לזרוק בורוק דמי. תימה דכפרק אותו ואת זנו (חולין דף פ: וס) אמר רבי אושעיא כולה מתניתין דלא כרבי שמעון כו' עד קדשים כפדים מכדי שמעינן ליה לרבי שמעון דלמר שמיטה שאינה ראויה לא שמה שמיטה קדשים נמי שמיטה שאינה ראויה היא דכל כמה דלא זרק הדם לא משתרי בשר ללא משתרי בשר אלא בזריקת הדם דחשבינן ליה לקמא כאלו קטליה והוה ליה שני כשר גמור ואמאי חשיב ליה שמיטה שאין ראויה נהי דלא משתרי בשר אלא בזריקת הדם הלא משעת שמיטה הוה בורוק דכל העומד לזרוק בורוק דמי ומפיש רבינו תם דרבי אושעיא לית ליה כל העומד לזרוק בורוק דמי אלא סבירא ליה כמנא קמא דמתניתין דהתם (ד' פ"ה:). דטנן השוחט ונמלאת טריפה השוחט פרת מטמא רבי שמעון פוטר דלא מחייב משום אותו ואת זנו דשמיטה שאין ראויה היא ולית ליה כל העומד לפדות כפדוי דמי והתם בגמרא פריך עלה מההיא דפרה מטמא טומאת אוכלין ומשני פרת מטמא אינה משנה אבל ר' אושעיא סבר דלדרבה מתניתין דהתם עיקר והיא דפרה ליתא ועוד י"ל דקסבר ר' אושעיא כיון דלא אמרינן בורוק דמי עד שיתקבל בכוס כדמשמע בפ"ק דפסחים (דף י"ג: וס) דמלוא הוה להמתין מלזרוק עד שתקבל כל דם הנפש הלכך בגמר השמיטה שעדיין לא נתקבל כל הדם לא אמרינן בורוק דמי ועי"ל דקסבר ר' אושעיא דאפילו הוה בורוק בעטת שמיטה כיון דשמיטה לא הוה מתרת דהו בורוק לא הו דומיא דטבות טבא והבן ושמיטה שאין ראויה היא וכו' דברי' דכריש המנחות והנפסלים (מנחות דף קא: וס) פריך ליה לר' אושעיא מכדי שמעינן ליה לר' שמעון כל העומד לזרוק בורוק דמי כו' ומיהו סוגיא דשמיטתן חשיב ליה שפיר שמיטה ראויה וכן במקנה דהתם וכו' היכי דפריך התם ארז המנוחא הו מלי למפריך לר' אושעיא וכו' היכי דמתר' לרב המנוחא הו מלי לתר' לרבי אושעיא דהא דלא מוקי מתניתין כרבי שמעון משום דלרבי שמעון שני אין סופג את הארבעים דה"ל התרחת ספק ור"ת לא גרס ושני אמאי סופג את הארבעים ופסול דשני איכבר משום דשני שמיטה ראשונה שמיטה ראויה היא כיון דזורק הדם בעשבר והו שני מחוסר זמן אלא גריסין אמאי סופג את הארבעים וכו' לא וכן השני דייק דשמיטה שאינה ראויה היא ואמאי סופג את הארבעים הא ה"ל התרחת ספק דשמה לא חרוק ובורוק לא הו כיון דאין מלוא לזרוק ופריך שמיטה דהכי אימא דהיא התרחת ספק היא ועוד דאסור לזרוק הדם ושמיטה דלא תגמר השמיטה ומשני קדשים כו' והשתא ארבי אושעיא לא מלי פריך מידי אלא לרב המנוחא:

פרה

ור"ל אמר כו'. ריש לקיש לא קאי אסוגיא דין דלדידיה לא צריך למימר דרבי שמעון קאי אמילתא אחריתי אלא לפי דבריו דמוקי מתניתין לעיל (ד' פ"ה:). כשקדשו בעלים נדב גנב מוקי לה בשוחט בעלי מומין בחוץ. פי' בקונטרס דבעלי מומין מעיקרא עסקינן דכשקדס הקדשן למומן מו לא חזו לפדיון משנשטו דשמיטתו ליה לרבי אלעזר דרבי שמעון בשמעתא דתרייתא דתמורה (ד' ל:). דקדשי מוצה היו בכלל העמדה והערכה ומשנשטתה אין יכולה לעמוד ובעל מוס מעיקרו מודה ורבינו תם מפרש דבעטת פירכוס בעוון יכולין לעמוד בני העמדה והערכה וינהו כדלמרינן בפ"ב דחולין (ד' ג' וס) ומיהו לאותן המפרשים דשמיטה גמורה אין מועיל פירכוס כמו שפירשתי לעיל (עמוד ו"ב). צריך לאוקמי בעל מוס מעיקרו כמו שפי' בקונטרס: והל"ל ויקרא מתרת. למאן דמוקי לה כשנשפך הדם פריך דאי למאן דלמר שלא לשם צעליהן כיון דנשטו וזרק בהכשר שמיטה ראויה היא זבא טעם כל העומד לזרוק בורוק דמי ואף על גב דכפרק אותו ואת זנו (חולין ד' פ: וס) בעי למימר דכל שמיטת קדשים שמיטה שאין ראויה היא לא קיימא מסקנא הכי אלא במקנה משמע היכא דזרק

הדם לבסוף שמיטה ראויה היא אע"פ שלא היה עומד לזרוק כגון צאטו ואת זנו דהו מחוסר זמן דלא אמרינן לרבי שמעון בורוק דמי אלא במקום שחייב לזרוק כדלמיר כדאמר בפרק המנחות והנפסלים (מנחות דף קא: וס) בשלמא פרה עומדת לפדותה פירוש דאם מלא נאה ממנה מלוא לפדותה אלא הני מנחות אין מלוא לפדותן וזכריותם צפ' אשם תלו (ד' כד:). אמר בהדיא אימור דלמר רבי שמעון צמדי דעומד לזרוק והכי אימא היגרסא כפרסין אלא אמר רבא ה"ק רב המנוח אין מלקות אותו ואת זנו נוהג בקדשים (ו) דכיון דכל כמה דלא נזרק דם לא משתרי בשר בעידנא דקא שחיט הוה התרחת ספק ולא שמייה התרחה ולא לקי משמע למאן דלמר שמה התרחה לקי אם כן שמיטה ראויה היא היכא דזרק לבסוף ובקונטרס פי' התם דגרס אין מלקות אותו ואת זנו בקדשים ולא יותר ולא משום דהוה התרחת ספק אלא משום דמחוסר זמן הוה דשמיטה שאינה ראויה היא וקשה לר"י אי שחיט מחוסר זמן ואסור לשוחטו משום אותו ואת זנו אם כן הוה לוקה משום לא משחטו כיון דלמר רחמנא אותו ואת זנו נוהג בקדשים וכו' אלא בשמיטה שאין ראויה בעל כרחך גזירת הכתוב כן היא שהיא כשמיטה הראויה להתחייב עליה מידי דהוה אשחוטו חוץ (ו) ואע"ג דלמירי אחרינא חשיב שמיטה שאינה ראויה לענין שחוטו חוץ מיהא מחייב כיון שאין האיסור מחמת דבר אחר הי"ג באותו ואת זנו וא"ת ואמאי לר' כפרק בתרא דזבחים (דף ק"ג:). למעוטי רובע ורובע דלא מחייב משום שחוטו חוץ מדכתיב ואל פתח אהל כו' מיפוק ליה דשמיטה שאין ראויה היא מחמת איסור אחר ודוחק לומר דלרצין אילתרין קרא ולא לרבי שמעון ויש שהיו רוצים לתר' דאע"ג דבעלמא ילפינן מוטבות טבא והבן בשחוטו חוץ גופיה סברא הוה דילפינן מגופייהו ואין נראה לר"י דאם כן שוחט טריפת חולין בעורה אמאי מתיר רבי שמעון כהנהו כפ"ד דקדושין (דף נ"ה. וס) ובכשרו הדם (חולין דף פ"ה: וס) משום דהוה שמיטה שאינה ראויה לילף מגופיהו דלעולם שמיטת חולין בעורה שמיטה שאין ראויה היא דקסבר רבי שמעון חולין שנשחטו בעורה דאורייתא אלא משום דאפילו הכי בעינן שלא יהא זבא פסול אחר: והל"ל פרייה בחרת. תימה מה פריך דלמא כשנפדית איירי שהרי יכול לפדות אחר שמיטה לפי הקונטרס דאיירי בעל מוס מעיקרו וכיון דלכסוף נפדה הוה שמיטה ראויה כדמוכח בחולין (דף פ: וס) ומיהו לפרי"ת דמיירי בהקדשו קודם למומו אע"ג דבעטת פירכוס היה יכול לפדות סתמא דמילתא דגנב אין נודע לו שהוא דקדשים עד אחר זמן שכבר אין מפרנס אבל לפירוש הקונטרס קשה מיהו לפירושו נמי מלי למימר דקמא גביה שמיטה וכל מעשיה בסתר ומיד אחר השמיטה רגיזין לאוכלה וסתמא דמילתא לא נודע לו שהיא דקדש עד שנאכלה דהו לא מיפרכא: כל העומד לזרוק בורוק דמי. תימה דכפרק אותו ואת זנו (חולין דף פ: וס) אמר רבי אושעיא כולה מתניתין דלא כרבי שמעון כו' עד קדשים כפדים מכדי שמעינן ליה לרבי שמעון דלמר שמיטה שאינה ראויה לא שמה שמיטה קדשים נמי שמיטה שאינה ראויה היא דכל כמה דלא זרק הדם לא משתרי בשר ללא משתרי בשר אלא בזריקת הדם דחשבינן ליה לקמא כאלו קטליה והוה ליה שני כשר גמור ואמאי חשיב ליה שמיטה שאין ראויה נהי דלא משתרי בשר אלא בזריקת הדם הלא משעת שמיטה הוה בורוק דכל העומד לזרוק בורוק דמי ומפיש רבינו תם דרבי אושעיא לית ליה כל העומד לזרוק בורוק דמי אלא סבירא ליה כמנא קמא דמתניתין דהתם (ד' פ"ה:). דטנן השוחט ונמלאת טריפה השוחט פרת מטמא רבי שמעון פוטר דלא מחייב משום אותו ואת זנו דשמיטה שאין ראויה היא ולית ליה כל העומד לפדות כפדוי דמי והתם בגמרא פריך עלה מההיא דפרה מטמא טומאת אוכלין ומשני פרת מטמא אינה משנה אבל ר' אושעיא סבר דלדרבה מתניתין דהתם עיקר והיא דפרה ליתא ועוד י"ל דקסבר ר' אושעיא כיון דלא אמרינן בורוק דמי עד שיתקבל בכוס כדמשמע בפ"ק דפסחים (דף י"ג: וס) דמלוא הוה להמתין מלזרוק עד שתקבל כל דם הנפש הלכך בגמר השמיטה שעדיין לא נתקבל כל הדם לא אמרינן בורוק דמי ועי"ל דקסבר ר' אושעיא דאפילו הוה בורוק בעטת שמיטה כיון דשמיטה לא הוה מתרת דהו בורוק לא הו דומיא דטבות טבא והבן ושמיטה שאין ראויה היא וכו' דברי' דכריש המנחות והנפסלים (מנחות דף קא: וס) פריך ליה לר' אושעיא מכדי שמעינן ליה לר' שמעון כל העומד לזרוק בורוק דמי כו' ומיהו סוגיא דשמיטתן חשיב ליה שפיר שמיטה ראויה וכן במקנה דהתם וכו' היכי דפריך התם ארז המנוחא הו מלי למפריך לר' אושעיא וכו' היכי דמתר' לרב המנוחא הו מלי לתר' לרבי אושעיא דהא דלא מוקי מתניתין כרבי שמעון משום דלרבי שמעון שני אין סופג את הארבעים דה"ל התרחת ספק ור"ת לא גרס ושני אמאי סופג את הארבעים ופסול דשני איכבר משום דשני שמיטה ראשונה שמיטה ראויה היא כיון דזורק הדם בעשבר והו שני מחוסר זמן אלא גריסין אמאי סופג את הארבעים וכו' לא וכן השני דייק דשמיטה שאינה ראויה היא ואמאי סופג את הארבעים הא ה"ל התרחת ספק דשמה לא חרוק ובורוק לא הו כיון דאין מלוא לזרוק ופריך שמיטה דהכי אימא דהיא התרחת ספק היא ועוד דאסור לזרוק הדם ושמיטה דלא תגמר השמיטה ומשני קדשים כו' והשתא ארבי אושעיא לא מלי פריך מידי אלא לרב המנוחא:

פרה

אומר היה ר"ש פרה נפדית בו' נאל' שר"ל לאפילו מדרבנן מותר לפדותה דכספ"ק לשבועות (דף י"א:): דייק אמתיותה (מוספתא פ"א) למקנת פרה דקמני שטתה על גב מערכתה אין לה פדייה עולמית דלא אחי כר"ש דלר"ש נפדית היא כדאשכחן הכא ותימה דע"כ מה שאין נפדית לרבנן אין זו מן המורה דהא בת העמדה והערכה היא כל זמן שמפרכת לפי פי' אחד דלעיל (ד' ע"ט) ואם כן מנ"ל לר"ל דר"ש פליג ארבנן דלמא מורה ר"ש דמדרבנן לאו בת פדייה הוא אלא מדאורייתא ולהכי מטמא שומלת אוכלים הואיל והיתה לה שעת הכושר וזה דוחק לומר דלף על גב דמדאורייתא בת פדייה היא כיון דמדרבנן לאו בת פדייה לא חשיב אוכל שאתה יכול להחיל לאחרים ו"ל דמאן דאסר אסר אפילו מדאורייתא כיון שחט לשמה כהכשר קרבן ומאן דשרי שרי אפילו מדרבנן עד שיעשו היותיה כדפרישית לעיל ואם היינו אומרים לרבנן פרה קדשי מוצה היא הו' א"ש אך אין נראה שישכור שום מנא דפרה קדשי מוצה היא מדקא מתמה גמרא ברש' אין מעמידין (ע"ז ד' כג: ושם) שמע מינה דפרה קדשי מוצה היא ובכמה מקומות קאמר דחטאת קרייה רחמנא משמע דקדשי צדק היות היא אע"ג דתנן צקלים (ד' ו) שהיא מתרומת הלשכה היינו לפי שצריכין לה כהנים העובדים קרבנות חשיב לזרן קרבן ולב צ"ד מתנה עליהן לאפילו מלמדי הלכות קמייהו לכהנים נוטלין שכן מתרומת הלשכה ואפילו בלא צ"ד מתנה על הלשכה יכול להיות שגבה ממנה מן המורה הואיל וזרן קרבנות היא והא דאמר דקדשי צדק היות היא לא שאתה קנויה מקדשי צדק היות אלא דינה כקדשי צדק היות קדושה קדושת דמים ולא קדושת הגוף כקדשי מוצה: כל היבא דאיתיה במכירה איתיה במכירה בו' ומוכר בשבת דחייב אע"ג דאם טבח פטור היה צממה איתא צטנייה צבול: זה בנה אב כל מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא את הכלאים.

מוסף רש"י

ואמר ריש לקיש. מאי שעת הכושר הוה לה (מתנות קדש): פרה נפדית אם מלא לה הימנה, אפילו על גב מערכתה. אפילו שעתה סלמנה על מערכת של עלים שהיא נשטת עליה, כדאמרינן נמכת פרה (פ"ג מ"ט) וקסבר ר"ש כל העמך לפדות כפדיו דמי וקרינא ציה שאתה יכול להחיל (וחלוי פב: וכתיבי שבועות י"א): אלא אע"ג דלא פסקה הא חשיב ליה שעת הכושר הואיל ומאי למיפקה (מתנות קדש): להוציא את הכלאים. דליפניו כולה משה כהנים ושה עוים, מנאל חביב שה כהנים ועוים ש"מ דלא מיקרי עד שיהו אפיו ואמו כהנים או שיהו עוים, אבל אחר כשב ואחר עו לא היה (וחלוי פ"ח): פרט לכלאים. מן העו ומן הכהן (דהוה) הו' כן רחל ויש שפולן לקרבן ומכירה דלו דרש ליה (וחלוי פ"ח): פרט לדבריה. עו שיליה ממיש כמותה ובה דומה לחל (ושם) אפיו ואמו מן העו והוא כשב (דהוה) שאלו רחל והוא דומה לעו (בכורות כ"ג).

ואמר ריש לקיש. אחי שעת הכושר היתה לה דלומר היה ר"ש פרה נפדית אפילו נשטתה על (ב) המערכת כמשפט אם מלא אחרת יפה ממנה וזהו שעת הכושר שלה ואע"פ דלא נפדית אפילו הכי משוי לה אורכלא הואיל וראייה לפדות: אפילו כהמימין. וכ"ש בצעלי מומין צמון דשינירס דמיקא הוא: לא הוה צמון קדשים תמימים יולאים לחלוין הלך בצעלי מומין עסקינן דאיתנהו צטרייהו: ואודו לטעמייהו. דאפילו צה אי צעינן צטרייהו אי לא: לדברי ר"ש. שפוטור על צטרייהו: גנב כלאים. מכשח ותיב צה. ואע"ג דכתיב גבי צטרייהו שה (שמות לא) ואמר רבא לקמן כל מקום שנאמר שה אין כלאים נמשע הכא מחייב דאיתרבי צהידא דלקמן: מאי לאו ר"ש היא. מדנקט צטרייהו מכירה ולא נקט צטרייהו: דתנא טריפה כהדא. דלא מני לערובי כלאים וטריפה ולמימני צטרייהו ומכירה צטרייהו צהדדי ולאטריין למימני טריפה כהדא צמירה ולא צטרייהו: ואף על גב דאיתיה צטרייהו ונקט ציה צטרייהו דפתח ציה קרא צטרייהו: או שור או שה דלמא צפ' דלעיל (דף ט"ו): שור דסיפא ושה דרישא מיישר הלך או נמי מיישר: פרט לכלאים. דפסול לקרבן: נדמה. דלמא דומה לצציו ולא לאמו שגא מאיל ורחל דומה לעו: גבי גניבה דכתיב שור או שה. דאי לא הוה כתיב או לרבות לא משמע כלאים מנייהו שהי אין מתעברין זה מה שאין עיבורן שיה דעהמה גסה יולדת לתשעה ודקה לתשעה הלך או לרבותי אמת ולא להוציא דהא בלאו הכי לא אחי כלאים נמשעמות דקרא: להוציא

ואמר ריש לקיש אומר היה רבי שמעון פרה נפדית ע"ג מערכתה אלמא כל העומר לפדות כפדיו דמי בשלמא רבי יוחנן לא אמר כרבי שמעון בן לקיש דקא בעי לאוקמה למתניתין אפילו בתמימין אלא ריש לקיש מאי טעמא לא אמר כרבי יוחנן אמר לך וטבחו (ב"ב ו) ומכרו כל היבא דאיתיה במכירה איתיה במכירה וכל היבא דליתיה במכירה ליתיה במכירה והני קדשים הואיל דכי מובין קדשים לא הויא מכירה ליתנהו במכירה ואודו לטעמייהו דאיתרבי המוכר טריפה לדברי ר' שמעון רבי יוחנן אמר חייב ריש לקיש אמר פטור רבי יוחנן אמר חייב אע"ג דליתיה במכירה איתיה במכירה וריש לקיש אמר פטור כיון דליתיה במכירה ליתיה במכירה איתיה במכירה וריש לקיש אמר חייב אע"ג דליתיה במכירה איתיה במכירה משלם תשלומי ארבעה וחמשה מאי לאו ר"ש היא אלמא אע"ג דליתיה במכירה איתיה במכירה אמר ליה לא רבנן אי רבנן טריפה במכירה איתא בוביחה ליתא ואלא מאי ר"ש כלאים במכירה איתא במכירה ליתא אלא תנא טריפה והוא הדין למכירה אימא לרבנן נמי תנא מכירה והוא הדין לטריפה ורבי יוחנן אמר לך האי מאי אי אמרת בשלמא ר"ש איידי דתנא טריפה כהדא תנא כלאים כהדא אלא אי אמרת רבנן נערביניהו וניתניניהו גנב כלאים וטריפה טבחין ומכרין משלם תשלומי ארבעה וחמשה קשיא כלאים שה כתיב (ו) ואמר רבא זה בנה אב כל מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא את הכלאים שאני הכא דאמר קרא או לרבות את הכלאים וכל או לרבות הוא והתניא שור או כשב (ב"ב פ"ח) לרבה אמר רבא הכא מענייניה דקרא והכא מענייניה דקרא הכא גבי גניבה דכתיב שור או שה שאי אתה יכול להוציא כלאים מביניהם או לרבות כלאים גבי קדשים דכתיב כשב ועו שאתה יכול להוציא כלאים מביניהם או למעט הוא והא

צפרק אוחו ואת בנו (וחלוי ד' ע"ח: ושם) פי' צקונטרס דעביד צנין אב מדכתיב שור שה כהנים ושה עוים וקשה לר"י דלקמן אמר דלרבי אליעזר אחאי דרבה לטמא שגולד מן הטבור ועיבורו מן הטמא דלא כר' יהושע דאי כר' יהושע משה כהנים ומשה עוים נפקא כלומר ולא צריך לצנין אב דרבה ואדרבה מההוא קרא הו' צנין אב דרבה ונראה לר"י דצנין אב דרבה הו' משה דפסק דכתיב (שמות י"ב) שה תמים וזר בן שנה יהיה לכם תדע דהא מסקינן כי איתמר דרבה לענין פטור חמור איתמר דתנן אין פודין בו' ובספ"ק דבכורות (ד' י"ג) ושם) מפי' ליה משה שה דפסק וא"ת ומ"ש דהכא קרי ליה צנין אב ובכורות קרי ליה ג"ש דקאמר נאמר כאן שה ונאמר להלן שה ועוד מ"ש נקט רבא כלאים טפי מעגל ומה טריפה ושחוטתה דכל הני נפקא לן דאין פודין פטור חמור משה דפסק דקאמר החס מה להלן בכל השמות הללו ועוד אחאי לא פריך טריפה שה כתיב כי היבא דפריך כלאים שה כתיב ועוד דלרבי אליעזר דשרי לפדות בכלאים פטור חמור אחאי לא שרי בשחוטתה וטריפה כיון דמוקי לה צנין אב לטמא שגולד בו' כדאמרינן לקמן נמשעתין ועוד כי צנין לקמן לרבי אליעזר צנין אב דרבה למאי הלכתא לימא למעוטי אחרניי אמת דאין פודין וכ"ת דטריפה ושחוטתה נמשעתיה דשה נפקא כמו עגל ומהי דהא אמר צפרק הואילא לו (וימא ד' מ"ט: ושם) דפר אפילו שחוט קרוי פר וכן שה דפסק אי לאו דכתיב מהיות משה מחיותיה דשה ונראה לר"י דצנין אב דרבה וג"ש דבכורות לאו חדא מילתא היא דודאי צטרייהו נפקי משה דפסק וצנין אב דרבה אחי מיוחדא דכשדים ומן העוים תקחו דמשמע עד שיהא צציו כשב ואמו כשהה לגופיה לא אילטריך דמשאר קדשים נפקא דחייב צמון שור או כשב או עו פרט לכלאים אלא ללמוד צעלמא אחי דכל מקום שנאמר שה אינו אלא להוציא כלאים ואי לאו צנין אב מגזירה שזה דשה לא הוה ממעטינן כלאים משום דה"ל חפדה חפדה ריבה כי היכי דלא ממעטינן החס שאינו זכר תמים וכן שנה מג"ש משום חפדה חפדה ריבה וסגרא הוא למעט כולה מגזירה שזה דשה טפי מכלאים [דאינו נמי מקרי שה] ומש"ה רבי אליעזר דמוקי צנין אב דרבה לטמא שגולד בו' שרי בכלאים ולקמן דקאמר אי לקדשים כהדא כתיב צהו משמע דאי לא הוה כתיב צהידא הוה אמת ליה שפיר אע"ג דעיקר צנין אב לא הוה מיימר צפסא אלא משום דכפסא גופיה לא אילטריך דמקדשים נפקא בן דרך הגמרא שפועה כאליו קים ליה ממקום אחר וה"ק אי לקדשים ותאמר דמקרא אחרניא נפקא לן צפסא למעוטי כלאים בו' וכענין זה י"ט ברש' קדושין (דף ג' ושם) וצפרק נערה (במנות דף מ"ו): גבי קידושי הבת לאציה דקאמר ר"י נילף צבוסת ופגם אע"ג דצבוסת ופגם גופיה לא קים לן דצבוסת הוא אלא מקדושין צב"פ אלו נערום (שם דף מ' ושם):

(א) ולא מכרי פ"ל, (ב) ע"י מוס' מוכות ל: ד"ה גנב, (ג) מולין ע"ח: (ד) מה מלא בכורות י"ג: מ. מולין לה, (ה) ד"ה שחיותה, (ו) ע"י רש"י ובספר כ"י, (ז) ד"ה ז"ה, (ח) ד"ה שאלו, (ט) ד"ה וכו', (י) ד"ה דל, (יא) ד"ה וכו'.

תורה אור השלם

1. כי יגב אש שור או שה וטבחו או מכרו המשה בקר ישלם תחת השור וארבע צאן תחת שומות כא לו השור: שור או כשב או עו כי יקלד ויהי שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לז: ויקרא כב כז

הגהות הב"ה

(א) רש"י ד"ה ואמר רש' לקיש וכו' שמעתי על גבי מערכתה:

מרובה פרק שביעי בבא קמא

ע"ה

עין משפט
גר מצוה

(א) סולין עמ: לעיל ע"ה;
(ב) [בכורות ה: ושי"ג];
(ג) יומא מט: ע"ש בכורות
(ד) י"ב, כ"ב; כ"ב; כ"ב;
(ה) ובכורות י"ג, ו [ויקרא
(כ"ג); ו [ויקרא כ"ג]; ו [דף
(ט); ו [ויקרא ט]; ו [ויקרא
(י) [ויקרא כ"ג]; ו [שמות
(י"ג); ו [ויקרא כ"ג]; ו [ויקרא
והכא ליה לאקשוי תתא
תתא ליה שיהי לפי סברא
לא גמר מקדשים. העמק
מתלפי גרסאות, (ט) וי"ן
בספר פני יהושע,

לחוליא כלאים מביניהם. אין כלאים נאים משניהם: מדסיפא למעט. או דסיפא דקראי) כשז או עו ודאי למעט אחא שהרי כלאים נאים מהם וממילא משמעת (ה) לרבות לא אינעריך ולי לרבות נדמה כל שכן דלא אינעריך דכיון דמרישא הוא מתרבי כלאים כל שכן נדמה דקיל: אי לקדשים.

למימרא דפסול לקרנן דכתיב זהו זה נדבות נכרשם נכסי (נמננר טו) או לשה נכששים וגו': הא כדריא כתיב זהו. מרבויה דלא כשז פרט לכלאים דפסול: אי למעשר כהמה. ואע"ג דלא כתיב ניה שה אלא לאן? קאמר רבא דפסול הא אמרינן נכבורות (ט) לענין מילי טובא דגמר תחת השבט (מתחמת אמו) הלכך להא מתחא ליהף נמי ופסול: העברה העברה. והעברת כל פטר רחס לה' (שמות יג) וכל אשר יעבור (ויקרא ט): לענין פדיון פטר חמור. דכתיב (שה) וקא אשמעינן רבא טעמא דמתני' דקמני אין פדיון בכלאים מהכא הוא: ולא כתיב. לני ואלי: ולא כשה שחוטה. דלאו שה קרינא ניה: כלאים. משני מיני בהמות: כו. מבהמה וחייה: לעמא שגולד מן הטור. פרה שילדה קום ואזני קום או פרה שילדה חויר ואזני חויר דאסור באכילה דכתיב זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים (דברים ה) וכיון דכתיב שה פרט לכלאים כה"ג הוא: דר' יהושע בפרק קמא דנכורות (דף י"ג). ועסורה מעמאה מי מיעברא. דאינעריך למעוטי והא קיימא לן בפ"ק דנכורות (דף י"ג). לעולם אין מתעברת לא טמאה מן הטורה ולא טורה מן הטמאה: דאיעבר

הנהרות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מקדשים ופי' ולרבות לא אינעריך ופי' דמרישא היה ממני: (ב) ח"ס ד"ה למתא ופי' אמעלה גרה או אמפריטי ופי' אחא תתא ת"ר רחל שילדה ופי' ר"ש בגמל מן פרה מי נער ר' שמעון קשיא רבא רבא ורבי וקאמר אכל אחר אתה אוכל:

גליון הש"ס

נב' אי לבכור הקב"ה. עין נדה דף ט' ע"א מוספות ד"ה גמר ליה:

מוסף רש"י

אך בכור שור עד שיהא הוא שור ובכורו שור. דמני לא ימנכח כ"ל שור כשז וכו'. דהא ענינא נכבור קמישע' דכתיב לעיל מינה כל פטר רחס וגו' ונקט נכבור כבור. ש"מ עד שיהא הכבור כלמו ולא דומה לאחר (בכורות ה). אין פדיון. פטר חמור (יומא ט"ז). לא בעול ולא בחיה. לני ולי (בכורות י"ג) דשה כתיב (יומא ט"ז). ולא בשחוטה. כשה שחוטה (שם וס'). ולא בטריופה. שמתתו רגליה מן הארבעה ולמטה (בכורות י"ב). ולא בכלאים. מיס כהא על רחל (שם וס') וש"ס דמני לדיו הוא זה (יומא ט"ז). ולא כבור. דמס' וזכיה (שם) ספק מיה ספק בהמה (בכורות י"ב). דבין מפני שהוא שור. דבין רחל וזני מן קרינא (שם וס'). משה כשבים. שה הכא משני כשבים (שם י"ג).

והא גבי קדשים דכתיב שור או כשב נרבייה. מימה מה ריבוי לרין נהי למשור וכשז לא מני לרבויה כלאים מכשז ועו שאתה יכול להוציא כלאים מביניהם אחי ואורי' דע"ג דלתי כלאים מדסמך כשז ועו מכל מקום יש למעט מדסמך שור לכשז דלחומרא מקשינן וכיון דאי לא היה כתיב שום או לא כסיפא ולא כרישא אימא ממעט כלאים יש לי לומר דאתא או לרבות ומשני מדסיפא למעט כלומר או דכתיב גבי כשז ועו כיוצא בו במקום אחר אית לן למימר למעוטי הלכך ה"ג דרשינן למעוטי וה"ה או דרישא למעוטי דרשינן ליה ולא לרבויה ופריך אדרבה אימא איכא דלא ראשון כתיב במקום שיוצא בו במקום אחר ראו לדרשו לרבות ורשי ליה נמי הכא לרבות וה"ה נמי שני ומשני כו' וחס תאמר ולא ליכחזב אלא ההוא או דבין כשז ועו למשור וכשז הוה ממעטינן כלאים ומאז לכשז ועו הוה ממעטינן נדמה וי"ל דאי לא כתיב אלא חד אפילו הוה כתיב גבי כשז ועו הוה דרשינן לרבות כלאים כיון דאי לא כתיב או כלל הוה ממעטינן כלאים משור וכשז דכפרישית לעיל:

והא גבי קדשים נמי נאמר שור או כשב שאין אתה יכול להוציא כלאים מביניהם ונרבי מדסיפא למעט רישא נמי למעט אדרבה מדרישא לרבות סיפא נמי לרבות האי מאי אי אמרת בשלמא למעט הוא דאינעריך תרי מיעוטי דאע"ג דאיבעט כלאים אינעריך למעוטי נדמה אלא אי אמרת לרבות תרי ריבויי למה השתא כלאים אירבי ליה נדמה מבעיא? אלא הא דאמר רבא זה בנה אב כל המקום שנאמר שה אינו אלא להוציא את הכלאים למאי הלכתא אי לקדשים בהדיא כתיב בהו ישור או כשב פרט לכלאים אי למעט תחת תחת יליף מקדשים? אי לבכור העברה העברה יליף ממעשר אי נמי נדמה אמרת לא דכתיב אך בכור שור? ע"ג שיהא הוא שור ובכורו שור כלאים מבעיא אלא כי איתמר דרבא לענין פטר חמור דבתנן? אין פדיון לא בעגל ולא בחיה ולא בשחוטה ולא בטריופה ולא בכלאים ולא בכוי ולרבי אלעזר דמתיר בכלאים דתנן? ר"א מתיר בכלאים מפני שהוא שור למאי הלכתא אמר לך ר"א כי איתמר דרבא לטמא שגולד מן הטור ועיבורו מן הטמא ודלא כרבי יהושע דאי ר' יהושע משה כשבים ושה עזים נפקא ליה? ע"ג שיהא אביו כשב ואמו כבשה וטהורה מטמאה מי מיעברא אין דקיי"ל דאיעבר

ע"ה

והא גבי קדשים דכתיב שור או כשב נרבייה. מימה מה ריבוי לרין נהי למשור וכשז לא מני לרבויה כלאים מכשז ועו שאתה יכול להוציא כלאים מביניהם אחי ואורי' דע"ג דלתי כלאים מדסמך כשז ועו מכל מקום יש למעט מדסמך שור לכשז דלחומרא מקשינן וכיון דאי לא היה כתיב שום או לא כסיפא ולא כרישא אימא ממעט כלאים יש לי לומר דאתא או לרבות ומשני מדסיפא למעט כלומר או דכתיב גבי כשז ועו כיוצא בו במקום אחר אית לן למימר למעוטי הלכך ה"ג דרשינן למעוטי וה"ה או דרישא למעוטי דרשינן ליה ולא לרבויה ופריך אדרבה אימא איכא דלא ראשון כתיב במקום שיוצא בו במקום אחר ראו לדרשו לרבות ורשי ליה נמי הכא לרבות וה"ה נמי שני ומשני כו' וחס תאמר ולא ליכחזב אלא ההוא או דבין כשז ועו למשור וכשז הוה ממעטינן כלאים ומאז לכשז ועו הוה ממעטינן נדמה וי"ל דאי לא כתיב אלא חד אפילו הוה כתיב גבי כשז ועו הוה דרשינן לרבות כלאים כיון דאי לא כתיב או כלל הוה ממעטינן כלאים משור וכשז דכפרישית לעיל:

השתא כלאים איתרבו כו'. וא"ת כלא ק"ו דכלאים איכא למפרך דמה לרין לרבות דממילא מתרבי כל כמה דלא מעטיה קרא דהא כי אמר דלמו אינין למעט לרין קרא למעוטי ואע"ג דממעטינן כלאים לא הוה ממעטינן נדמה אי לא דמעטיה קרא וי"ל דכלל שום קרא הוה מרבינן נדמה שדומה במקצת סימנין וממעטינן נדמה שאין דומה כלל דהוה ילפינן בתחת תחת ממעט ריבוי אמרי אתא לרבויה ע"ה

ק"א א מ"י פ"ז מהל' נכורות הלכה י' סמג עשין ר"ב: ק"ב ב מ"י ס"ס פ"ב הל' ו סמג עשין ר"א ולאין רמב"ט עשין י"ד סמג עשין ס"ג: ק"א ג מ"י פ"י מהל' נכורות הלכה ה סמג עשין קמח ע"ש: י"ד סמג עשין ס"ג:

תורה אור השלם

1. שור או כשב או עז פי' יליד ונדה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לוי'. ויקרא כ"ב כו 2. אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קרבן הם את דמם תורק על הפדיון ואת חלבם תקטיר אשה לקריח יחוח לוי'. במדבר י"ז י"ז

ע"ה

ע"ה

ע"ה

ע"ה

ע"ה

ע"ה

ע"ה

ע"ה

ע"ה

ע"ה

ע"ה

ע"ה

ע"ה

ע"ה

ע"ה

ע"ה